

умов; вимог техніки безпеки й охорони праці.

Список використаних джерел

1. Грожан Д. В. Довідник дизайнера-початківця. Харків : Фенікс, 2005. 318 с.
2. Кравец В. І. Колористичне формоутворення в архітектурі. Харків : Вища школа, 2007. 131 с.
3. Словник з дизайну і ергономіки / В. О. Свірко, А. Т. Ашерев, О. В. Бойчук, В. М. Голобородько, та ін.; під загальною редакцією Свірка В. О. Харків : видавництво НТМТ, 2009. 130 с.
4. Степанов Н. Н. Колір в інтер'єрі. Київ : Вища школа. Головне вид-во, 2005. 180 с.

ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ПРИ ОБРОБЦІ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

Година Ольга Володимирівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті розглядається питання з техніки безпеки на практичних заняттях при обробці текстильних матеріалів в навчальній лабораторії для студентів вищих навчальних закладів. Воно є важливою складовою під час проведення таких навчальних дисциплін, як «Виробниче навчання», «Практикум у навчальних майстернях».

Ключові слова: *техніка безпеки, текстильний матеріал, обробка, навчальна лабораторія.*

Охорона праці – важливий і необхідний аспект при організації роботи, який передбачає технічні і санітарно-гігієнічні заходи, що сприяють створенню безпечних умов праці, підвищенню продуктивності праці та досягнення високої якості виконання роботи [4].

Головною метою практичного заняття є засвоєння студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування навичок і вмінь їх практичного застосування на основі індивідуального виконання практичних завдань; здійснення натурних або імітаційних експериментів чи дослідів і тим самим практичної перевірки і підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. Практичні заняття проводяться у навчальній лабораторії з обробки текстильних виробів, яка обладнана технологічним устаткуванням (швейні машини, обладнання ВТО, манекени, розкрійний стіл і ін.). Студенти мають набути практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, технологічним устаткуванням, оволодіти методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі [2].

Технологічні процеси та технологію виробництва учні засвоюють на прикладі обробки текстильних матеріалів. При цьому вони дістають уявлення про ручну і механічну обробку [3].

Під час занять у навчальній лабораторії з обробки текстильних виробів усі студенти зобов'язані дотримуватися правил техніки безпеки, а саме: до роботи з тканиною допускаються учні, які отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами праці.

Перед початком роботи студенти повинні одягнути спецодяг (халат чи фартух, зав'язати волосся косинкою чи стрічкою); приготувати своє робоче місце залежно від виду робіт (розкрій, ручна обробка, машинні та прасувальні роботи); перевірити справність та гостроту ножиць.

Під час виконання роботи: не слід доторкатися грудьми до краю столу; не слід сильно нахилитись над столом, сидіти необхідно прямо; лікті знаходяться на відстані 10 см від

столу.

Під час роботи з голками й шпильками необхідно: шити з наперстком, вушко голки повинно вмещатись у наперсток, а гострий кінець виступати з пальців приблизно на чверть довжини голки; не кидати голку на підлогу та не встромляйте її в тканину чи свій одяг; зберігайте голки і шпильки в певному місці (спеціальній коробочці або подушечці тощо); не залишайте їх на робочому місці (столі); ні в якому разі не беріть голки і шпильки до роту; не використовуйте голку замість шпильки; не використовуйте для шиття іржаві голки; викрійку і тканину прикріплюйте гострими кінцями шпильок у напрямку від себе; при ручному шитті не беріть нитку довше, ніж 80 – 90 см.

Під час роботи з ножицями виконуємо такі правила з техніки безпеки: тримайте ножиці у визначеному місці; уважно слідкуйте за напрямом різця, (леза); не тримайте ножиці лезом вгору; не працюйте тупими ножицями; не різте ножицями на ходу; не підходьте до товариша під час різання; передавайте товаришу закриті ножиці кільцями вгору (вперед).

Після закінчення роботи у навчальній лабораторії з обробки текстильних виробів всі студенти повинні скласти ножиці у спеціально відведене місце, голки здати для зберігання вчителів та прибрати своє робоче місце [2].

До практичних робіт на швейній машині з ножним приводом допускаються студенти, які вивчили інструкцію з охорони праці при роботі на побутовій швейній машині з електроприводом, не мають протипоказань за станом здоров'я. Перед допуском учнів до самостійних робіт на швейній машині викладач проводить інструктаж у відповідності з даною інструкцією з подальшим опитуванням та реєстрацією в журналі інструктажів.

Перед початком роботи учні мають одягнути спецодяг (халат чи фартух, зав'язати волосся косинкою чи стрічкою). Потім приготувати своє робоче місце, прибрати усі сторонні предмети, які можуть заважати в процесі роботи. Перевірити справність швейної машинки з електроприводом (справність вилки, з'єднувальних шнурів, ножної педалі, електричного приводу швейної машинки); при виявленні несправностей повідомити про це викладача або майстра з виробничого навчання. Працювати на несправній швейній машині з електроприводом забороняється. Необхідно перевірити наявність і справність захисного заземлення у швейній машині з електроприводом, захисного огороження електродвигуна, кнопкового пускача, наявність лапки з запобіжниками, які оберігають пальці від проколів. Усі струмопровідні частини електроприводу мають бути ізольованими, без пошкодження ізоляції проводів. Штепсельна вилка повинна щільно входити в гніздо розетки. Перевірити наявність гумового килимка на металевій педалі промислової машини, правильність заправки шпулькового ковпачка. Перед вмиканням роботу швейної машини необхідно перевірити вручну.

Під час виконання робіт з обробки текстильних матеріалів студенти повинні дотримуватись безпечних умов праці.

Вмикати і вимикати швейну машину з електроприводом в електромережу необхідно тільки сухими руками, тримаючись за корпус вилки, а не за шнур. Слідкувати за тим, щоб педаль або кнопка пускового реостата повинна вмикати або вимикати електродвигун плавно без заїдання і повторного вмикання. Під час роботи необхідно стежити за роботою електродвигуна, при найменшій несправності припинити роботу, вимкнути машину з електромережі і повідомити про це викладача або майстра з виробничого навчання.

Не можна зберігати на платформі швейної машини сторонніх предметів, зокрема ножиці. Під час роботи в навчальній лабораторії заборонено приймати їжу. Під час роботи сидіти за швейною машиною потрібно рівно, з невеликим нахилом, не сутулячись. Не тримати пальці рук біля лапки, щоб не проколоти їх голкою. Потрібно уважно заправляти нитки, не можна ставити котушки з поламаними краями. Перед шиттям не забувати опускати лапку. Перед зшиванням обов'язково переконаємось у відсутності шпильок чи голок на лінії шва виробу [5]. Не приводити в рух швейну машину, якщо під лапкою немає тканини. Під час шиття – не тягніть тканину і не підштовхуйте її під лапкою.

Чищення і змащення швейної машини з електроприводом, за необхідності проводити

лише коли вона вимкнута з електромережі. Такі операції, як регулювання строчки, чищення і змащення машини, встановлення голки, заправлення нитки, надягати пас на шків машини можна проводити лише після того, як вимкнули машину з електромережі.

Після закінчення роботи на швейній машині з електричним приводом необхідно: вимкнути машину з електромережі, беручи рукою за пластмасовий корпус вилки, а не за провід; підняти у верхнє положення голку і прижимну лапку, підкласти клаптик тканини і опустити голку й лапку у нижнє положення, щоб уникнути пошкодження лапки; при потребі почистити і змазати машину. Скласти машину, а готовий виріб здати на перевірку [1].

Під час практичних занять при обробці текстильних матеріалів студенти виконують волого-теплову обробку за допомогою електричної праски або парогенератора. При ВТО потрібно дотримуватись техніки безпеки.

Спочатку потрібно перевірити справність електропраски (справність шнура, вилки, розетки) – при виявленні несправностей повідомте про це викладача або майстра з виробничого навчання. Працювати несправною електропраскою забороняється. Штепсельна вилка повинна щільно входити в гніздо розетки. Необхідно перевірити положення терморегулятора, встановити його у відповідне з видом тканини, що обробляється, положення. У приміщеннях з бетонними підлогами перевірити наявність гумового килимка під ногами. Прасувальний стіл чи дошку встановити на такій висоті, щоб зручно було працювати.

Під час роботи з електричною праскою обов'язково стояти на діелектричному килимку. Вмикати і вимикати електропраску тільки сухими руками, тримаючи за корпус вилки, а не за шнур. Необхідно стежити за тим, щоб підошва електропраски не доторкалась до шнура. Ступінь нагріву праски не перевіряйте рукою. Не залишайте електропраску ввімкненою в електромережу без нагляду і не займайтеся сторонніми справами, розмовами. Стежте за нормальною роботою електропраски, про всі несправності повідомляти потрібно викладача або майстра з виробничого навчання.

Категорично забороняється самим ремонтувати електропраску і шнур.

Ставити електропраску під час роботи необхідно на мармурову, керамічну або металеву підставку. Провід живлення електропраски повинен закріплюватись на кронштейні, який розміщений над серединою прасувального стола чи дошки і бути захищеним від механічних пошкоджень. Провід (шнур) живлення електропраски або парогенератора не можна скручувати у кільце і намотувати на електропраску. Працювати електропраскою, у якої шнур скручений у кільце забороняється.

Після закінчення волого-теплової обробки текстильних матеріалів електропраску або парогенератор необхідно вимкнути з електромережі за корпус вилки. Поставити електропраску на підставку, слідкуйте за тим, щоб поряд не було легкозаймистих матеріалів. Провід живлення електропраски чи парогенератора необхідно закріпити на кронштейні, щоб він не скручувався у кільце. Необхідно дати електропрасці повністю охолонути. Не можна охолоджувати електропраску водою, тому що в результаті таких дій можна отримати опіки від утворення пари.

Техніка безпеки під час аварійних ситуаціях, а саме: при пораненні рук чи інших частин тіла негайно припиніть роботу і повідомте викладача або майстра з виробничого навчання. Викладач або майстер надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличе швидку медичну допомогу за тел. 103. При загорянні електропроводів – потрібно вимкнути рубильник електрообладнання, що знаходиться під напругою та гасити порошковим вогнегасником. При потребі викликати пожежну службу за тел. 101. При цьому всіх необхідно вивести з навчальної лабораторії у безпечне місце.

Отже, під час практичних занять при обробці текстильних матеріалів учні за для своєї безпеки та оточуючих повинні дотримуватись правил з техніки безпеки.

Список використаних джерел

1. Інструкція з охорони праці для учнів при роботі на побутовій швейній машині з

ножним приводом URL: <https://osvita-docs.com/node/136>.

2. Інструкція з охорони праці на швейному виробництві URL: <https://www.sop.com.ua/article/1192-nstruktsya-z-ohoroni-prats-na-shveynomu-virobnitstv>

3. Наступність у формуванні знань, умінь і навичок з обробки текстильних матеріалів у практиці роботи школи URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nastupnist-u-formuvanni-znan-umin-i-navichok-z-obrobki-tekstilnih-materialiv-u-praktitsi-roboti-shkoli/viewer>.

4. Трудове навчання URL: https://trydovenavchannia.blogspot.com/2020/04/5_1.html.

5. Матеріалознавство швейного виробництва. *Основи технології текстильного виробництва* URL: <https://school.home-task.com/osnovni-procesi-zaklyuchnoї-obrobki/>.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Горбань Інна Володимирівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. Автор досліджує поняття «війна», «цивільна оборона», «надзвичайна ситуація». Розглянуто права громадян України у воєнний час, знання та розуміння наслідків небезпечних факторів з метою збереження здоров'я та життя населення України у воєнний час, використання сучасних інформаційних технологій з метою своєчасного оповіщення про існуючі небезпеки.

Ключові слова: війна, цивільна оборона, надзвичайна ситуація, цивільний захист, небезпека, небезпечні фактори, громадяни України, життя та здоров'я, соціальний захист, інформаційні технології.

З 24 лютого 2022 року країна-агресор «російська федерація» підступно і цинічно напала на нашу державу, аргументуючи свої злочинні воєнні дії брехливою ідеологією, яка не має у своїй основі аргументованих доказів.

Метою всіх війн є вирішення політичних, територіальних, економічних та інших претензій країни-агресора. Під час війни досягнення поставлених задач досягається Збройними Силами та іншими структурами «силового» блоку. Під час проведення інтенсивних бойових дій на території нашої країни, актуальним і важливим є питання цивільної безпеки населення України.

В першу чергу необхідно дати визначення поняттю *цивільної оборони*, яка складається з системи заходів для захисту людей та матеріальних цінностей при веденні бойових дій, стихійних лих, техногенних катастроф, а також підготовки таких заходів.

В той же час цивільна оборона – це наука, яка вивчає соціально-політичні питання, що виникли при порушенні нормальних умов життя, діяльності людей на небезпечній території (акваторії) або об'єктів на ній (об'єктів на морі), внаслідок катастроф, небезпечних випадків, проживання на території або об'єкті, які стали епіцентром війни або катастрофи, привели до загибелі людей або до значних матеріальних збитків. Діяльність цивільної оборони направлена на вивчення надзвичайних ситуацій, правил поведінки людей під час їх виникнення, з метою збереження життя громадян нашої країни.

Цивільна оборона формується з трьох основних етапів:

- підготовка – створення сховищ і резервів, навчання фахівців і пересічних громадян, створення систем попередження і зв'язку;
- реагування – дії під час небезпеки: екстрене оповіщення, евакуація, знезараження, медична допомога;
- відновлення території після катастрофи [1].